

Hahi, o roto i te rau-tau o te wa i a Te Paraone. Nga painga ki te iwi pakeha, me nga painga ki te iwi maori.

I tata k te 400 nga tangata i hui ki taua karakia, he pakeha te hunga tokomaha, kihai i nui nga maori i tae mai ki taua ra. He mamao tonu tetahi no nga kainga maori, he ahua ahiahi rawa no te haore mo a ratou mahi kutete miraka. Ahakoa kaore i tokomaha nga maori, ma te aha, te hunga i tae mai ki te whakanui i te ra. He karakia nui rawa tenei, e kore e warewaretia, ka waiho hei tohu, hei mau mahara mo tenei whakatupuranga mo nga tau maha e takoto mai nei. E te Atua tohungia to iwi pakeha, me to iwi maori i roto i te pariha o Tauranga, me to pononga me Rev. A. F. Hall, me ana mahi i roto i te Hahi.

I whanau a Te Paraone ki Ranana i te 23 onga ra o Oketopa tau 1840, i kuraina ki Ranana, na te Pihopa o Ranana i whakau i te tau 1823. No te 10 onga ra o Hune tau 1827, ka motuhia hei rikona, kotahi tau i muri mai ka whakapirititia. No te marama o Hune tau 1829, ka whakatika mai raua ko tana hoa-wahine i Ranana ki Niu Tirenj ka u mai ki Paihia i te 29 onga ra o Noema 1829. Inoho raua ki Paihia ki te ako i te reo-maori, me nga ritenga maori katoa, e rima o raua tau ki reira ka heke mai ki roto o Tauranga, no te 6 onga ra o Hepetema ra o Hepetema tau 1834, ka noho ki Otumotetai he Pa nui i reira no Ngaiterangi. Ko te minita matahi tenei ki Tauranga, na ana i tiri te whakapono ki nga iwi i roto o Tauranga.

He nui nga hapu o roto i a Ngaiterangi i maranga ki te hapai i te whakapono i nga ra o mua. Hei tohu mo to ratou awahina i te whakapono, ka tapactia kia Te Paraone e nga kaumatua etahi whenua hei tuunga mo nga mahi a te Hahi, hei kainga noho mo Te Paraone. He tokomaha nga tai-tamariki o Ngaiterangi o era wa i noho i roto i te kura mihana a te Hahi i whakatu ai ki Tauranga i raro i a Te Paraone. He mea tuku rangatira mai e nga kaumatua o Ngaiterangi o ratou whenua ki te Hhi, mai i te tau 1834, ki te tau 1863, kua maha enei tau i tu ai te Hahi i waenganui ia Ngaiterangi, ko Te Paraone to ratou minita, kua rite tonu ia he matua no ratou. Kua noho humarie te iwi, kaore he whakatupu-kino kaore he whakatonunu, kaore he aha.

No te wa o te pakanga i ara ai ki te Keeti-Pa i te tau 1864, ka tupu i konei nga raruraru, ka paoho ki nga wahi katoa. Ka whawhai nga iwi Hauhau, me nga pakeha. Te tukunga iho o tena pakanga, murua ake nga whenua o Ngaiterangi e te Kawanatanga ka noho kino nga kapu o Ngaiterangi, ka rorea atu ki roto i aua raruraru, nga whakahaere a Te Paraone i runga i nga korero whakapae, ka mahuatia i konei e Ngaiterangi to ratou whakapono, me nga whakahaere o te Hahi me to ratou matua a Te Paraone, i noho tahi tonu nei ratou,